

III. Alastaro den 8 sept. 1896.

Den följande undersökningen skulle gälla Päiväniemi i Lempäälä. Men då det före min afresa från Helsingfors var öfverenskommet med statsarkeologen, att han genom korrespondens med landtmätare Fr. Törnqvist, som af guvernören i Tavastehuset på Arkeologiska kommissionens anhallan blifvit förordnad att kartlägga rösen på Päiväniemi, skulle närmare öfverenskomma om lämplig tid för i fråga varande kartläggning och jag ännu icke erhållit någon underrättelse om resultatet af nämnda korrespondens, gjorde jag en afstickare till Tammerfors för att själf, om möjligt, komma i förbindelse med Törnqvist. Detta lyckades dock icke, hvar för jag fortsatte resan öfver Loimjoki station till Alastaro socken, hvarest ett fyndställe från stenåldern vare att undersöka. Detta befann sig på Rajala torps mark i Mälläis by och hade kringvandrande fornsaksuppsamlaren f. d. maskinisten K. A. Lindström insändt till museet några härstädes funna fornsföremål, nämligen två ämnade stenredskap och en slipsten för sådana. (Museets kat. 3245: 1-3). En undersökning af stället hade dock bordt ske långt tidigare. Redan år 1876 hade näml. F. fornminnesföreningens stipendiat, dåvarande folkskolläraren K. Källinen insändt fem stenredskap, funna på detta ställe jämte åtskilliga andra dylika, som förkommit (Kat. 1809: 1-3). Från samma fyndort har äfven kringvandrande samlaren, inhyses Salomon Vilshman år 1882 riktat vårt museums

samlingar med 3 föremål (Katalogen n: 2476: 592, 597 och 599). Den upplysning har äfven bilagts, att stället höll på att upptagas till åker. Enligt förstnämnda Lindström skall omkr. 20 stenredskap under de par senaste decennierna ^{blifvit} funna härstädes, hvilket på grund af hvad katalogen, såsom anfördt, vet berättas icke förefaller öfverdrifvet.

Som sagdt är fyndstället numera upptaget till åker och befinner sig ungef. 1 kilometer från nämnda Rajala torp invid Wampula sockens gräns. I den upptagna jordremsa, som ligger emellan åkern och den densamma omgifvande gärdsgården, lät jag på flere ställen undersöka marken, hvilken under gräsrotterna bestod af ett kolblandadt jordlager till 3-4 tum djup, hvarefter fin grundsand vidtog. I åkern, där jag äfven gjorde gräfningar var det kolblandade jordlagret mäktigare tjockare eller af ett kvarters mäktighet och under detta röd sand. Märkvärdigt fattig på stenar var denna jord och det enda anmärkningsvärda, som jag kunde uppspara, var en i åkern funnen späne af kvarts, hvilken stenarts förekomst såsom jag med anledning af Vihanti - Pitkäsari-fyndet redan nämnde, är för fyndställen från stenalldern något karaktäristiskt. Det område, inom hvilket stenredskapen funnits, uppgafs vara af omkr. ett tunnlands vidd och utgör en del af en mot öster sluttande, sandig skogsbäcke. Några naturliga gränser synes detta område icke haft.

På andra sidan om den västra gårdsgården, några famnar inåt skogen, syntes tvänne gropar af 1×2 famn. diameter och $\frac{1}{2}$ famns djup. Antagligen förskrifva sig äfven dessa från forntiden, ty fann jag vid gräfning uti och in vid desamma åtskilliga spånor af kvarts och andra stenarter. Nära intill finnes också en sandtäkt, men skall man i dess grofva sand icke funnit några stenredskap. Således bestod här själva fyndstället af fin sandjord, såsom fallet varit på äfven andra orter, såsom t. ex. i Han kasalmi (Finskt museum. 1894 sid. 131). Lerkrukskärf vor här man härstädes däremot icke anträffat hvarigenom detta ställe isynnerhet skiljer sig från den grupp fynd och bostadsorter från stenåldern, i hvilka dessa äro af en så enahanda och karaktäristisk beskaffenhet.

Undersökningen skedde visst under o-gynnsamma omständigheter, enär det regnade, men gaf den dock vid handen, att här varit en tillvårkningsort för stenredskap, som tillika tjänat till boningsort för dessas tillvårkare, och huru senaste decenniens odling bortoppat de mesta spåren af dem på samma gång som den uppdagat desamma. Möjligen kunde en fortsatt gräfning under flere dagar med ett tiotal man uppdaga något nytt på denna fyndort. Någon särskild anledning till ett sålunda fortsatt arbete härstädes, trodde jag mig likväl icke nu finna. Jag kan emellertid konstatera, att ett sådant fyndställe, som detta vid Rajala i Alastaro, hör till en kategori af fasta

fornlämningar, som borde nog uppmärksammas vid den pågående systematiska undersökningen och kartläggningen af landets fasta fornminnen, men hvilken vid densamma till dato blifvit totalt negligerad, så framt icke ett sådant ställe blifvit liksom änyo upptäckt genom det senaste årets tillfälliga fynd, gjorda af olegaliserade fornsaksamlare. En tillfällighet, ett insäändt fynd, gjort för tredje gången på samma ställe, var det ju, som denna gång länkade uppmärksamheten på den i fråga varande fyndorten, som redan i och för sig erbjuder ett och hvarje af intresse, men i en framtid genom jämförelse med andra likartade fyndorter samt möjligen därigenom föranledda, ännu ytterligare gräfningar, kan få en ännu större betydelse. Och är denna fyndort i anseende till möjligheten af förnyad upptäckt säkerligen icke håller ensam i sitt slag. Äfven från järnåldern finnas ställen, hvilka upprepade fynd blifvit gjorda utan att de ännu blifvit närmare undersökta eller ens uppmärksammade. Men ligger denna kategori af fasta fornlämningar gömd i - museets katalog och verifikater.